

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 1. Quid sit ens, quotuplex essentia, & quotuplex existentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

Disp. VIII. De actu obiecti. Quæst. V. 189

per locum intrinsecum proximè potens ad operandum existere posset, ac modo. Quod argumentum est, talia principia ad potentiam proximè operatiuam eius intrinsecè non pertinere, vt dicebamus in simili *proposit. 6.* Et confirmari potest ex dictis: quia si essentia causæ, & quælibet alia essentia creata à suo conceptu reali excludit, nec potest non excludere omnia principia conseruatiua sui quantumuis illis indigeat ad existendum, cur essentia potentie proximæ ad operandum, quam causa habet, non excludat pariter à suo conceptu reali omnia principia conseruatiua sui (è quorum numero sunt conseruatiua causæ) quantumuis illis indigeat ad existendum?

155 Quod si principia remota actus titulo talium ad potentiam proximam eius intrinsecè non pertinent, merèque remote subinde manent, etiamsi ad existentiā talis potentie, alicuiusue in illa inclusi sint requisita, multo minus pertinebunt, quando requisita non sunt, vt sepe contingit. De quo, supposita doctrinā traditā, nullum, est dubium. Alioquin nullum principium remotum actus esset possibile, quod simul proximum non esset. Quod quam sit absurdum, & ex ipsis terminis, & ex *superius* dictis satis est notum.

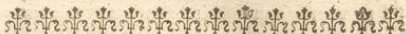
Proposio 9.

Potentia proxima actus ad actum ipsum prout existentem intrinsecè requisita non est. Extrinsecè verò aut requisita, aut non requisita esse potest.

Prior propositionis pars inde constat: quia potentia proxima, & actus in quantum existens conceptus sunt inuicem se excludentes, prout *supra* *proposit. 2.* statutum est. Posterior autem inde, qui actus aut connexus, aut non connexus cum potentia proximā, à quā procedit, potest existere. Caterum, omittā priori parte, quæ ex doctrinā propositionis citata satis est nota. Præ maiori posterioris intelligentiā notandum est, etsi possit euenire, sepeque eueniat, vt actus cum eā numero potentia proximā, à quā procedit, seu cuius est actus connexus sit, vt cernere est in actibus existendi, subsistendi, durandi, aliisque huiusmodi, qui suo conceptu cum his indiuiduis subiectis, sub indiuiduisque conditionibus, ac circumstantiis connexi sunt, attamen etiam euenire potest, sepeque euenit, vt actus non cum eadem numero potentia proximā, à quā est, bene tamen cum aliquā talis speciei connexus suā naturā sit. Sic enim volitio obiecti A. necessario potest oriri à potentia proximā voluntatis constitutā per cognitionem aliquam obiecti A. sed non ab ea, à qua de facto oritur, constitutā per talem numero cognitionem. Et productio caloris in ligno ab aliqua potentia proxima huius ignis constituta per aliquam approximationem ad tale lignum petiri nasci; non tamen à constitutā per hanc numero approximationem. Pariterque in similibus. Nihilominus vtriusque huius generis actus cum sua proxima potentia connexos absolutè vocamus: qui vel cum hac, aut alia simili ita connexi sunt, vt si hæc deficeret, esse non possent, nisi alia similis supplens eius vicem accederet. Sunt enim alie potentie proximæ adeo non requisitæ ad actum, in quē influunt de facto, à nobisque subinde absolutè non requisitæ nuncupate, vt licet desint, nihilque vice earum accedat subiecto actus, adhuc tamen manere illud potest, sepeque manet proximè potens actum ipsum. Talis est potentia constituta per imperium, quo voluntas aliquem actum imperat, illumque medio imperio cauat: cum tamen ad causandum eundem per se

immediatè præscindendo à tali imperio, ac proinde secluso, sit proximè potens, & ceteræ huiusmodi constitutæ per aliquid de facto adiuuans subiectum ad exercitium actus; cum tamen ad tale exercitium nullatenus sit requisitum.

157 Ex quibus patet præterea, quæ ex parte subiecti ad exercitium actus sunt requisita, intrinsecèque subinde constituunt potentiam proximā requisitam ad actum, iuxta doctrinā *propos. 3.* alia, quæ ex parte subiecti etiam se habent, ipsumque quoquo modo iuuant ad exercitium actus, ad potentiam proximam actus non requisitam ad actum ipsum intrinsecè spectare, ad illamque proinde intrinsecè requisita esse. Hæc satis pro præsentē questione.

DISPUTATIO IX.

De ente, essentiā, & existentia, atque de opposito Non ente.

VANQVAM hæc disputatio ad Metaphysicam ferè pertineat; oportuit tamen huic inserere illam: tum quia termini eius inter obiecta intellectus humanæ, de quibus agimus, primum sibi post terminos disputationis præcedentis vèdicant locum Tum maxime, quia tractatio eorum eximie confert ad ea, quæ in sequentibus sunt dicenda, ex dictisque in præcedentibus naturaliter fluit. Erit autem sermo in præsentī *disp.* de Ente, Essentiā & Existentiā ealibus. Non verò de ente, Essentiā, & Existentiā rationis. De quibus *d. 12.* Tum sermo erit de Non ente sumpto pro negatione, siue earentiā Entis. Non verò sumpto (vt sumi solet) pro Ente chymérico, siue impossibili. De quo. *Disp. 11.*

QVÆSTIO I.

Quid sit Ens, quid Essentia, quid existentia in vniuersum?

Suppono primò ex dictis *disputatione 8. quæst. 2.* 1. illum conceptum obiectiuum dici actum in vniuersum, qui significatur per verbum, & per tempora coniungatur; à nobisque instar cuiusdam exercitij alicuius subiecti circa aliquem terminum concipitur. Estque propriissimum obiectum iudicij nostri: per quod indispensabiliter ipsi subiecto affirmatione tribuitur, negatione detrahitur. De quo *ibi* plura.

Suppono secundò, vnicum actum significatum per verbum posse actum primum vocari: quod ceteros omnes per alia verba significabiles præcedit. Qui subinde actus secundi veniunt dicendi, vt etiam *disp. 8. q. 2. dñs. 3.* exposuimus; nec sine primo dari possunt, iuxta *propos. 3.* statutam dictā *disp. 8. q. 3.*

Suppono tertio, omnem omnino actum tribus modis à nobis concipi posse, ac frequentissime solere. Primò vt exercitium actuale subiecti; qua ratione significatur per verbum. Secundò cum abstractione quadam: quo pacto significatur per nomen verbale. Tertio vt compositum cum subiecto: quo modo per participium verbi significatur, & in concreto sumi dicitur, prout latius explicatum est *supra* *disp. 2. quæst. 4. Consell. 3.*

Suppono

Disp. IX. De ente, essent exist. &c. Quæst. II. 191

definibilem, & non definibilem alibi tradendam à nobis. Vnde infero contra nomullos, quos taci- to nomine refert Quied. *controu. 1. Metaph. punct.* 1. male ab eis definiti, seu explicari ens existentielle potentiale, quod solum videntur agnoscere, per oppositionem cum chymera. Non hoc est explica- re habitum per ordinem ad carentiam sui; cum ta- men è contra fieri debeat; eo quod carentia non est cognoscibilis nisi per ordinem ad habitum, quem ipsa remouet. Chymera quippe à negatione poten- tiæ ad existendum habet esse chymaram: atque adeo per oppositionem cum potente existere, quod est ens existentielle potentiale, est cognoscibilis, seu explicabilis. De quo plura *infra suo loco.*

12. Obseruandum tamen est primò. Essentiam vni- uersalius rei, prout iam ab omnibus usurpatur, aliis præterea nominibus solere indigitar. Dicitur enim quidditas rei, quia ad quæstionem. *Quid rei est per illam respondetur.* Dicitur rei substantia, quia & per se stare, & ceteris conceptibus, qui illi quoquo modo accrescunt, siue adiciuntur, aliquatenus substat concepiunt. Dicitur forma: quia ab illa habet res, quod sit talis, in talive specie, & non in alia. Dicitur denique natura: quia est veluti principium, & ra- dix omnium operationum, omniumve actuum, qui vel sunt quidam motus eius aut actiui, aut passui; vel instar talium concipiuntur ex proprio actus conce- ptu. Natura quippe propriè sumpta nihil est aliud, quam principium, & causa motus, & quietis eius in quo est, ut definit Arist. *lib. 2. Physic. cap. 1. & lib. 5. Metaph. cap. 4.*

13. Secundò obseruandum est subiectum concreti entis, quouis ex dictis modis accepti, rem antiqui- tatis nuncupari. Iam tamen vulgo nomen *res* pro totà entitate cuiusvis entis, prout physicè iacet, su- mi solet. Vitruis tamen modo acceptum æquiuo- cum nomen est: quia ad plura dissimilia vt talia si- gnificanda accipitur. De quo plura dicemus *infra disputatione 17.*

14. Tertiò obseruandum est, nomen *Entitas* ex sua primæuâ etymologiâ actum essendi essentialem, siue identitatem significare, vtpotè quod abstra- ctum quoddam entis essentialiter sumpti est. Iam tamen pro totâ & integrâ re solet summi communi- ter. Sicque propterea expedit, vt semper à nobis sumatur.

15. Quartò obseruandum est particulam *aliquid* iuxta suam primæuam etymologiam significare *aliud quid*, siue distinctum à reliquis. Communiter tamen non ita accipitur; sed pro quauis re quauis- que rei formalitate, & vniuersè pro quouis omni- no ente, quauisve essentia conceptibili. Quo etiam sensu usurpantur particule *quidpiam*, *quiduis*, & alia æquiuales.

QVÆSTIO II.

Quotuplex sit ens? quotuplex essentia? & quotuplex existentia?

16. *S*uppositis variis acceptionibus entis expositis *quest. 1. Noto.* Cum ens quouis ex illis modis sumptum concretum quoddam sit metaphysicum coalescens ex subiecto tanquam ex materia, & ex actu tanquam ex forma, iuxta dicta *disputatione 2. quest. 4. Consist.* 3. ex utroque capite posse illud di- uidi imprimis potest in ens conditionatum, & abso- lutum. Tum in ens determinatum, & vagum. Ac

rursus eorum quoduis in ens præteritum, præsens, & futurum, &c. Quia quilibet actus constitutus ens siue secundus, siue primus, siue existentialis, siue essentialis, aut conditionatus, aut absolutus, aut de- terminatus, aut vagus: aut præsens, aut præteritus, aut futurus, &c. considerari potest. Verum de his- ce membris diuidentibus multa in *sequentibus* sunt dicenda. Quò illa propterea explicanda, atque defi- nienda remittimus. Patetque quotuplex sit existen- tia; & quotuplex etiam essentia sumpta pro iden- titate, pro actiue essendi substantiuo, seu essen- tiali.

Deinde ens essentiale ratione formæ in ens per se, & ens per accidens est diuidentum iuxta doctri- nam traditam ab Arist. *lib. 5. Metaph. cap. 6. & 7. & lib. 7. cap. 1.* Ens per se illud dicendum est, quod per se, & ratione sui habet esse id, quod est. Per accidens verò, quod id habet ratione alterius conceptus sibi adiacentis. Vnde ens per accidens, vt constat ex Arist. loco citato, duntaxat est con- cretum, ex subiecto & actu, seu formâ adiectiue usurpatum; id est, sumpto subiecto in recto, & for- ma in obliquo. Reliqui enim omnes conceptus, qui substantiue usurpantur, sumptis directè, & ex æquo omnibus ex quibus coalescunt, non possunt non esse entia per se, quicunque illi sint, siue compositi, siue simplices. Cuius doctrinæ ratio ea est, quam iam *quest. 1. tetigimus.* Quia nimirum, quando concre- tum adiectiue sumptum prædicatur aut de se toto, aut de subiecto, actus essendi, qui interponitur, duntaxat identificat ea, quæ directè accipiuntur, nempe subiectum ipsimet. Vnde quidquid aliud dicitur esse subiectum præter se ipsum, id acciden- tarium est ipsi: atque adeo ipsum per accidens tale quid est. Vide id in hac prædicatione *Petrus est albus.* ubi verbum *est* tantum identificat Petro ipsam Petri substantiam, quam confusè, directè ta- men dicit conceptus *albus*, connotata in obliquo albedine. Quo fit, vt Petrus per accidens sit tale ens, nempe ens albus. Tantundemque euenit, quod ad rem attinet, cum prædicamus *album est al- bum*, accepto hoc concreto adiectiue: quia vt sic etiam denominatio talis entis oriunda ab actu es- sendi tale quid, cum sit denominatio identificati cum tali quopiam, duntaxat conuenit per se subiecto concreti directè sumpto: cui accidentarium est, quod sit tale ens albus. Quando verò ambo præ- dicationis termini substantiue accipiuntur; atque ita quidquid est in prædicato ex æquo per actum es- sendi identificatur subiecto; tunc ens ex tali actu co- alescens nequit non esse ens per se, quantumuis sit aggregatum ex multis casu concurrentibus: quia verè subiectum prædicationis per se, & ratione sui est totum id, quod dicitur esse, quodque ex parte prædicati se habet.

Ex quibus apparet. Quoties in prædicatione fa- cta per verbum substantiuum *esse* ponitur ex parte prædicati concretum quoduis adiectiuum, tunc sub- iectum ab actu essendi per tale verbum significa- tum euadere ens per accidens; siue tale prædicatum sit tali subiecto accidentale, vt quando subiectum prædicationis est nudum subiectum concreti, velu- ti cum dicimus *Petrus est albus*, siue sit essentiale, vt quando subiectum prædicationis est totum ip- sum concretum, veluti cum dicimus *album est al- bum* adiectiue: quo casu, cum ex parte prædicati nihil adiciatur non positum ex parte subiecti, præ- dicatio essentialis est; sed de essentia per acci- dens, qualis tunc est essentia subiecti, iuxta statim dicenda.

Super